Ч. 344 (14.24[illegible]). Львів, вівторок 24. грудня 1935. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem Р. LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Вісти з Рідної Школи.

ЗАЛІЗНИЧІ ЗНИЖКИ ДЛЯ ДЕЛЕГАТІВ НА ЗАГАЛЬНИЙ ЗІЗД РІДНОЇ ШКОЛИ.

В останній хвилині надійшов дозвіл від Міністерства Комунікації на залізничу знижку на довільну клясу особового чи поспішного поїзду для делегатів на Загальний Зізд Рідної Школи, що відбудеться дня 25. грудня ц. р. Зі знижки можуть користати ті делегати, що мають до Львова понад 30 кільом. їзди залізницею. До Львова платять усі повну ціну. З поворотом на віддаль до 80 км. мають знижку 35% теперішньої тарифи, на більшу віддаль 80%. Карти знижки дістануть делегати на Загальному Зізді. Повертатись треба найпізніше 27. грудня 1935 р.

З огляду на спізнену пору, ми можемо цю вістку передати тільки за посередництвом „Діла". Тому просимо Ш. Читачів розповсюднити цю вістку, щоб вона дійшла до відома заінтересованих делегатів.

КРАЄВА АНКЕТА У СПРАВІ ДОРОСТУ Р. Ш.

Пригадуємо, що на другий день після Загального Зізду Рідної Школи, себто в четвер 26. грудня ц. р. відбудеться краєва анкета у справі доросту Р. Ш., на яку запрошені ті делегати на Загальний Зізд Р. Ш., що цікавляться цими справами і ті члени Р. Ш., що їм треба про ці справи знати, в першу чергу всі організатори та опікуни доросту Р. Ш. Учасники анкети повинні мати повновласть, членську виказку або бодай посвідку від своїх Кружків Р. Ш.

Анкета буде поділена на дві частини. Перша частина призначена справам організації рідношкільного доросту і в цій справі виголосять реферати: 1) Проф. д-р Олександер Тисовський: „Користи і труднощі гуртового виховання й навчання". 2) Остап Струк: „Практичні вказівки для організації доросту". Після рефератів дискусія.

Друга частина анкети призначена для справ загально рідношкільних та обійматиме реферати: 1) Д-р Роман Осінчук: „Гігієна в рідношкільних установах". 2) Проф. Павло Сиротюк: „Організація рідношкільних бібліотек".

Анкета відбудеться в салі Товариства „Українська Бесіда" при вул. Рутовського ч. 22 (Народній Дім). Початок точно в год. 9. рано.

Головна Управа Рідної Школи.

В. Британія вертається до політики санкцій.

Іден міністром закордонних справ. — Загальне вдоволення з номінації. — Англійці погодять ідеалізм із реалізмом.

ЛЬОНДОН, 23. 12. ПАТ. **На місце сера Самуеля Гора британським міністром закордонних справ став міністер для справ Ліґи Націй Іден. Спеціяльний ресорт Ліґи Націй зліквідували.**

ВЕЛИКЕ ВДОВОЛЕННЯ В АНГЛІЇ.

ЛЬОНДОН, 23. 12. ПАТ. Те, що мін. Ідена іменували міністром закордонних справ, англійська преса прийняла як найкраще. „Таймс", „Дейлі Телеграф", „Дейлі Геральд", „Ню Кронікл", усі ці щоденники, що репрезентують найріжніші політичні погляди британської думки дуже вдоволені номінацією мін. Ідена.

„Таймс" пише, що ця номінація відповідає горячим бажанням публичної опінії і парляменту. Уряд знову рішений підтримувати і розвивати політику спільного фронту проти напасника.

Ультраконсервативний „Морнінґ Пост" з деякою резервою заявляє, що Іден досі був знаменитим посередником, але щойно майбутність покаже, чи має він теж творчі елементи, що їх мусить мати міністр закордонних справ, який мусить творити концепції у закордонній політиці.

Ліві щоденники радісно привитали номінацію Ідена та твердять, що він виїмково добре підготований до свого становища. Ця номінація є підкресленням ліґової політики. Ця номінація відповідає очікуванням публичної опінії, що заявилась за Ліґою Націй

ПАРИЖ, 23. 12. ПАТ. Льондонський кореспондент Аваса, коментуючи номінацію мін. Ідена, пише, що вона є висловом перемоги тієї частини публичної і парляментарної опінії, що домагалась, щоб уряд Болдуїна відступив від париських пропозицій. Кореспондент Аваса здогадується, що англійська диплЬоматія застосує у справі італійсько-абісинського конфлікту свою первісну політику. Та не можна твердити, що засади тієї політики стосуватимуть дуже строго.

ФРАНЦУСЬКА ОПІНІЯ ПРО НОМІНАЦІЮ ІДЕНА.

ПАРИЖ, 23. 12. ПАТ. Преса дуже обширно коментує номінацію Ідена на становище міністра закордонних справ. Уся преса, головно ліва, прийняла цю номінацію з великим вдоволенням. „Пті Парізіен" пише: Номінація Ідена свідчить про те, що Англія оперла свою широку політику на основі збірної акції. Всі держави, яким залежить на авторитеті Ліґи, приймуть цю політику прихильно.

„Ле Журналь" переконаний, що іменування Ідена керманичем закордонної політики зовсім льоґічне, бо він вплинув на зміну британської політики. Щоденник висловлює надію, що французько-англійська співпраця буде затіснена. Також „Матен" добачується в номінації Ідена ґарантії льояльної співпраці Англії з Францією. „Еко де Парі" питає, чи мін. Іден не буде у своїй політиці більш відважний як його попередник. Та не можна забувати, що мін. Іден не буде тепер тільки британським представником у Лізі Націй, але він мусітиме розглядати цілість справ під багато ширшим кутом бачення.

„Пті Журналь" перестерігає перед здогадом, що номінація Ідена є виявом волі англійського народу скріпити санкції, бо, на думку щоденника, англійський нарід зуміє погодити сентиментальний ідеалізм із реалізмом.

СИЛЬНЕ ВРАЖІННЯ В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 23. 12. ПАТ. Номінація нового міністра закордонних справ викликала в Берліні незвичайно сильне вражіння. Вже недільний „Берлінер Таґеблят" питав, чи Англія при номінації нового міністра закордонних справ триматиметься угодової лінії, яку започаткував сер Гор, чи далі вестиме консеквентно женевську політику санкцій. Номінація льорда Ідена вказує, що британський уряд вирішив далі вести „застрашливо ясну політику санкцій".

Дальша збірка золота.

РИМ, ПАТ. У всьому краю далі збирають золото для державного скарбу. В Неаполі дивізія „Вольтурно", якої головою є насліднки престола, й усі інші військові відділи в Неаполі дарували золоті медалі й нагороди. Наслідник престола дав золотий лавровий овочу „Анунціята".

Знову санкції: Іден міністром.

Львів, 23. грудня 1935.

§ 16. пакту Ліґи? Ще перед кількома місяцями висміялиб були кожного, хто був би сподівався, що цього роду реквізит з женевського музею платонічного пацифізму може колинебудь на щось придатися. Щоб пустити на італійські позиції старий заржавілий пакт Ліґи Націй, треба було вложити чимало енергії. Треба було — тому британська дипльоматія не жаліла її: налягла всією своєю вагою, загрозила натяком, що покине Ліґу і — о чудо! — заржавілий механізм рушив та повільним, грізним кроком посунув назустріч італійському імперіялізмові.

Раз уведена в рух вправною рукою інжинера в Форін Офіс, женевська машина працює. Італійський імперіялізм став символом імперіялізму, абісинська справа — святою справою нападеного. Не престолу муринського цісаря боронить у Женеві дипльоматія малих, загрожених нападом сильного сусіда, держав, а своєї власної безпеки. Сьогодні — мовляв — на Абісинію черга, а завтра — на нас. Треба тоді в Італії знищити не напасника далекої африканської країни, а напасника взагалі.

Так боронять у Женеві абісинської справи представники деяких держав — і то не лише загрожених, але й певних своєї безпеки та репрезентують вони не лиш опінію своїх урядів, а публичну опінію широких мас всіх країв. Коли англійська дипльоматія атакувала Італію у Женеві, рівнобіжно підготовлювали атаку на внутрішніх фронтах інші сили, могутні інтернаціонали: масонський, соціялістичний та комуністичний, величезна коаліція, вивінована в усе, що необхідне до того рода акції: у гроші та пресу.

Цей табор вив'язався зі свого завдання. Він зумів роздути до великої пожежі ту іскорку совісти, чи може вірніше — сентименту, що ще жевріє десь у глибині душі реальної людини XX. століття. Кожний солідний, тупий обиватель, що вчора не знав ще, чи Абісинія це назва краю чи якоїсь фірми, сьогодні сопе з обурення, читаючи про париські пропозиції. Навіть наше громадянство, що вже хіба мало час навчитись своєрідної фільософії несправедливости, хвилюється африканською війною; чув я, що в одній захороннці підчас перерви діти „бавляться в абісинців та італійців" і абісинці постійно — виграють...

Пружина, накручена з такою натугою британським урядом, працює, надає певний рух всьому складному протиіталійському механізмові. Англійський інжинір може обтерти піт з чола та йти відпочати. А відпочати час. Ніяка держава, крім Англії, пальцем не рушила, щоби приготовитись підтримати англійські зусилля („женевську справедливість") — зброєю. Італія

зясовує собі, хто перший станув на шляху її експанзії, кому має завдячувати ту кампанію, що розгорілася довкруги неї. „Не вітую я нікого, лиш тебе, тебе, небого...“ звенить в італійській пресі постійно грізний рефрен під адресою Англії. У Льондоні розуміють, що приперта до муру Італія може здобутись на розпучливий жест і піднести руку на Англію, хочаб її саму це мало як дорого коштувати.

Добре вихований джентельмен любить спокій, оминає драматичних сцен. Що шкодить йому зробити малий примирливий жест, щоб оминути скандалу? Такий невинний, до нічого не зобовязуючий жест як париські пропозиції — мовляв це наша думка, якої ми не думаємо накидувати Абісинії, якої навіть не думаємо боронити у Женеві. От так собі піддали проєкт, хай італійці не думають, що ми справді такі лихі. Не пройде проєкт крізь Женеву — не наша вина, ми добру волю виявили.

Женевська барієра повинна-б дати достаточний опір парискому компромісові, але англійська диплиоматія воліє забезпечитися на всякий випадок.

Мобілізація публичної опінії дала успіх. Англійське громадянство висловило своєму урядові довіря при виборах саме за його колишню поставу у Женеві, тому принялo париський крок міністра Гора такою пресовою критикою, що батько париського предложення уступив. Англійський уряд кається за апробату того кроку свого члена — і тепер має вільні руки.

Але ось майже рівночасно більшість радикальної партії у Франції відмовила довіря урядові. Огірчений Еріо, підпора Лявалевого уряду, уступив з проводу партії. Не булоб нічого дивного, колиб після того відійшов і сам Ляваль зі своєю італьофільською політикою, лишаючи місце лівим елементам. Який вплив малоб це на франко-італійські взаємини — не важко собі уявити. А саме, париський проєкт остав би круглим сиротою, що зовсім не збільшилоб його — і так малих — виглядів у Женеві.

Італійська резерва супроти париського проєкту не була безосновна. Британська дипльоматія міняє свої методи, але не міняє цілей. Наче міраж розплилася уступка британського уряду у Парижі. Керма англійської закордонної політики опинилася у залізних руках Ідена, якого в Римі уважають аранжером всієї санкційної акції. На запит до середземноморських держав, Туреччина, Греція, Румунія та Югославія запевнили Велику Британію, що може числити за їхню поміч на випадок, якщоб італійців загнав надто далеко їхній буйний темперамент... Париж дав подібне запевнення ще в листопаді — при теперішніх настроях французький парламент уважатиме вже, щоб не осталось воно пустим словом.

Англія вже не сама. Чи її хвилевий відступ був справді зеломанням, чи лише — зручним маневром, над тим застановлятися не маємо потреби. На всякий випадок бачимо, що є уряди, які рідко помиляються, але вміють признати свої помилки. Є й інші, що покривають давні похибки новими... в імя престіжу.

М-р Богдан Галайчук.

Чеський Постишев на Закарпатті.

Початок кінця чехословацької соціял-демократичної партії на Закарпатті.

Ужгород, грудень 1935.

Краєвий секретар чеської соціял-демократичної партії на Закарпатті А. Кекус почав занадто енерґійно виключати з партії український елемент, мотивуючи це „націоналістичним ухилом“ виключених членів та їх „українським шовінізмом“. А. Кекус — чех, делеґований кілька літ тому до нас праською централею с.-д. партії для кермування краєвою організацією с.д. на Закарпатті. Він є по суті чеським шовіністом, що з погордою дивиться на місцевого „русина“. Цього пана ніяк не можна порівняти до такого напр. чеха, як інж. Яр. Нечас, теперішній міністер соціяльної опіки, що колись приймав активну участь у партійній праці, як с.-д., на Закарпатті. Інж. Я. Нечас перш усього добре внучив українську мову, щоб мати можливість безпосередньо проводити партійну працю між українським населенням Закарпаття. Тому він зумів підійти до душі українського селянина й робітника та йому вдалося за допомогою Я. Остапчука зорганізувати досить міцну с.-д. організацію на Закарпатті. Потім, коли інж. Я. Нечас віліхав до Праги, партія зупинилася у свому розвитку. Лише значно пізніше, завдяки тому, що соціял-демократія була одинокою урядовою партією, що не виступала проти українського руху, вона почала посилюватися молодшим народнім учительством. Фактично ціла професійна організація українського учительства — „Учительська Громада“ на Закарпатті, що має поверх тисячі членів, находилася до цього року під впливом соц.-демокр. партії. Але необмежений партійний диктатор А. Кекус, котрого тут жартобливо називають „малий закарпатський Постишев“, причинився до того, що учительство українського напрямку, після виключення із партії впливових і визначних діячів с.-д. партії українців, — починає вже зпід впливу с.-д. партії виходити. Треба мати ще на увазі, що при чеській аґрарній партії на Закарпатті утворилася окрема українська фракція, яка поставила до краєвих виборів свою окрему українську кандидатку, що зібрала досить значну скількість виключно українських голосів, мало менше ніж ціла чеська соц.-демокр. партія — на котру голосували разом українці, чехи, жиди й мадяри.

Почалися сварки між партійним диктатором Кекусом й українськими членами партії за кандидатуру Кекуса до краєвого заступництва. У краєвому заступництві від с.-д. партії був Федір Ревай. На його місце забажалось піти Кекусові й він вимагав, щоб Ф. Ревай „вступився“ йому. Коли українці заявилися проти того, то Кекус постарався, щоб він був виключений з партії, а з тими, що голосували проти його кандидатури, Кекус також розправився зовсім не по соціялістичному. Так напр., дружину українця Манівчука, що голосував проти кандидатури Кекуса, Кекус негайно звільнив зі секретаріяту с.-д. партії, де вона працювала багато літ, як друкарка. Іншим українцям почав загрожувати навіть урядовими репресіями. Тому, що українці в соц.-дем. партії не творять окремої фракції — Кекус має на своїй стороні чесько-жидівсько-мадярсько-українофобську частину партії.

Пан Кекус нічим не є звязаний зі Закарпаттям, не є місцевою людиною, навіть не є урядовцем, є делеґований з Праги на Закарпаття як партійний краєвий секретар, лише як „око й вухо“ Праги. Він і розуміє так свою ролю як ролю партійного диктатора. Колись інж. Я Нечас, завжди виступав на ріжних зборах з промовами в українській мові, а п. Кекус скрізь демонстративно говорить лише по чеськи й за стільки літ перебування на Закарпатті не вважає навіть потрібним навчитися української мови. Тому він не міг здобути такої прихильности й тих симпатій українських мас та тої популярности, які колись мав на Закарпатті чех — Я. Нечас. З цієї причини й не хотіли ставити його (Кекуса) першим кандидатом до краєвого заступництва. Але тепер, після виборів, наслідком усунення Ф. Ревая, він таки добився свого. На цю аномалію звернув увагу навіть місцевий український комуністичний часопис „Голос Життя“. Орґан чеських соціял-демократів „Вперед“, що находиться у руках диктатора Кекуса, страшно обурився на комуністів й пише довгу замітку: „Комуністи в обороні націоналізму“, в якій старається виправдати п. Кекуса та закидає комуністам, мовляв, від комуністів також є послами у парляменті чистокровний мадяр Терек, а у краєвому заступництві чистокровний жид Феґер, „репрезентують“ там українських трудящих. Ніяк не можна запідозрити дописувача „Діла“ в комуністичній симпатії, але коли трактувати цю справу обєктивно, то приходиться признати, що має п. Кекус рацію, кажучи про названих „репрезентантів“, але мають і комуністи рацію, що комуністичний центр у Празі чи Москві не заводить ще постишевщини на Закарпатті: зате від московських комуністів навчились цього — чеські есдеки.

Той конфлікт, що повстав у лоні чеської соц.-демокр., безперечно доведе до цілковитого занепаду тієї партії. Українська маса, що піддержувала своїми голосами партію, відійде до аґрарників, що кокетують тепер з українцями, а орґан української фракції аґрарної партії „Земля і Воля“ займає досить радикальне українське становище й поволі вже перетягає на свій бік учительство, що досі йшло за соц.-демокр. партією. Мадярське й жидівське робітництво на Закарпатті ніколи масово не підтримувало соц.-демокр. партії, бо одна частина мадярів і жидів була зорґанізована у комуністичній партії, а друга в ріжних своїх національних партіях.

І коли чеські соц.-демократи позбудуться українських голосів, то по них залишиться на Закарпатті лише спомин. А на долю Кекуса безперечно припаде слава ліквідатора с.-д. партії на Закарпатті. Доля цієї партії є така, як і Цуркановича „Трудової“. Як колись Цуркaнович плавав на поверхні політичного життя завдяки лише свому православію, так і чеська с.-д. партія держалася досі лише завдяки свому українському напрямкові. Аґрарна й комуністична партія на цій ліцитації чеської с.д. партії, яку розпочав п. Кекус, безперечно розберуть цілий політичний капітал цієї партії. Ми не помилимося, коли скажемо, що вже можна тепер розпочинати співати чеській соц.-демокр. партії на Закарпатті — „вічная память“...

М. О.

Хочете орґанізовано нести поміч українським інвалідам, то впишіться в члени УКТОДІ, Львів, Потоцького 48. Річна вкладка 6 зол., або 50 сот.

Демонстрації 80 тис. селян і робітників у Мексику.

МЕКСИК, 23. 12. ПАТ. Похід 80 тисяч селян і робітників пішов під палату президента Карденаса, щоб запротестувати проти повороту до Мексика Каллеса. Поліція стерегла дому Каллеса та мешкання його прихильників.

МЕКСИК, 23. 12. ПАТ. Велика маніфестація проти Каллеса відбулась у повному порядку. Юрба довший час маніфестувала в честь Карденаса та домагалася, щоб виселити з Мексику Каллеса і Моронеса. Президент Карденас виголосив із балькону своєї палати промову, дякуючи маніфестантам за докази вірности. Президент додав, що Мексик увійшов у добу, коли шанують державні інституції. Уряд дбатиме передовсім про те, щоб робітничі кляси зайняли належне їм становище.

Зміни в англійськім міністерстві закордонних справ.

ПАРИЖ, 23. 12. ПАТ. Льондонський кореспондент „Ле Журналю“ пише: Кружляють поголоски про недалекі зміни в організації англійського міністерства закордонних справ. Стає щораз правдоподібнішим, що постійний секретар „Форін Офіс“ Ванситард уступить зі свого становища. Можливо, що він буде амбасадором. Говорять у політичних колах, що британський амбасадор у Парижі Клерк стане постійним секретарем у міністерстві закордонних справ.

Моторизація англійської армії.

ЛЬОНДОН, 23. 12. ПАТ. Міністерство війни заповідає, що введуть поважні розпорядки, щоб змодернізувати, головно змоторизувати, сухопутню армію. В найближчому часі передбачують моторизацію бриґади кавалерії, що тепер є в Єгипті.

Економічний огляд.

Українська хроніка.

НОВИЙ КОНКУРС „ДІЛА" НА ЕКОНОМІЧНІ СТАТТІ.

Незабаром „Діло" проголосить новий конкурс на статті з царини нашої рідної економіки. Нагороди уфундовані відомим уже нашим читачам американським емігрантом п. В. Тихим. Висота нагород за відзначені праці, як також тема і склад жюрі буде подана нами в новорічному числі „Діла". Звертаємо на це заздалегідь увагу наших читачів.

Польська хроніка.

ПРОТИ ГОСПОДАРСЬКОГО ГУМАНІТАРИЗМУ. — ДВІ КОНЦЕПЦІЇ ОЗДОРОВЛЕННЯ.

Черговий виступ дир. Льва Баранського в „Газеті Польскій" притягнув до себе як усе увагу преси. „Картелі чи картелеві ціни?" — ось питання, яке ставить він у наголовку. На думку автора — не йде тільки про твердість цін скартелізованих артикулів і про механічне здебільша обнижування тих цін (у цьому напрямі головно скермована тепер протикартелева акція). Важніша річ — поверн[е]ння вільної конкуренції в усіх галузях, що спричинить замкнення всіх слабих, нежиттездатних варстатів праці, що тепер утримуються завдяки картелевій системі. Декому може це не подобатись. Тому автор рівночасно виступає проти поширеного в Польщі господарського гуманітаризму, що підтримує нерентовного продуцента. Колиб елімінаційний процес шляхом розвязання всіх картелів і проголошення вільної конкуренції зустрічав труднощі, то дир. Баранський подає зовсім протилежну концепцію (хоч уважає її гіршою): струстування скартелізованих галузей продукції. Керовництво трусту старалося би замкнути старі і нерентовні підприємства а вплив уряду — ще більший як досі — дав би можливість обниження цін. Одна чи друга метода мусілаб бути консеквентно здійснена.

ЗНАЧІННЯ ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКОГО ТОРГОВЕЛЬНОГО ДОГОВОРУ.

Правосильний уже від 20. ц. м. і ратифікований соймом договір Польщі з Німеччиною поклав остаточно край десятьлітньому господарському конфліктові між цими двома державами. Не даром цій важній події присвячують багато уваги на ріжних зібраннях, у пресі, тощо. На дискусійному вечорі Т-ва госп. журналістів і публіцистів у Варшаві, якого темою був саме згаданий договір, представив голова П. Т-ва Компензаційної Торговлі б. мін. Шидловський корисно господарські наслідки заключеного договору. Особливе значіння має цей договір — як це зазначив референт — для хліборобів у Польщі, які дістають упорядкований німецький ринок, де мають запевнений збут при корисних цінах. Якщо йде про промисл, то він дальше затримає свій стан посідання. Колиб товаровий обмін осягнув межі, визначені в договорі, себто 175 міл. зол. для кожної сторони, то булоб це збільшення оборотів на близько 50%. З уваги на те, що експорт Польщі буде складатися приблизно у 3/4 з сіль-господарських продуктів, можна сподіватись, що польське хліборобство осягне доволі високі користи, збільшаючи свій вивіз на яких 20—30 міл. золотих.

КОНФЛІКТИ ВНУТРІ ПОЛЬСЬКИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

Після краківського конгресу польського купецтва появились поважні ферменти в льокальних організаціях польських купців. Організаторам зїзду закидують, що зінсценізували вони „казьонне" збіговище, на якому польські купці ні словом не могли запротестувати проти жидівських метод у торговлі. — Також у централі „Кулек Рольнічих" зарисувалось велике непорозуміння між дрібноземельним і великовласницьким елементом.

В АТМОСФЕРІ ВІДДОВЖУВАННЯ. — ПІДІРВАННЯ КРЕДИТУ.

Промислові і торговельні кола стараються впливати на уряд, щоби він покінчив акцію віддовжувань. Ця акція витворила своєрідну атмосферу, в якій у застрашаючий спосіб проявляється упадок моралі довжників, зла воля і вичікування нових розпорядків, що дозволялиб не виконувати зобовязань. Урядовці — не зважаючи на виразне виключення товарових довгів від їхнього віддовження — здержались у багатьох випадках від плачення біжучих рат.

Світова хроніка.

НА ВАЛЮТОВОМУ ФРОНТІ.

Цей наголовок з посмаком воєнного положення все ще актуальний і залишиться таким бодай до загальної стабілізації вартости гроша. Т. зв. „золоті валюти" з великим трудом утримують свою лінію і свій золотий рівень, а постійна втрата ними дорогоцінного металю готова дійти до небезпечних меж. І цікаве: також

державам, куди втікає золото, грозять із цього приводу поважні компліхації. Надмір золота в Зл. Д. П. Америки підриває можливість послідовно вести хочби т. зв. „срібну політику", а Вел. Британія втікає від думки про стабілізацію, розуміючи, що відплив золота з поворотом на европейський суходіл викликав би поважні пертурбації у доволі зрівноваженій тепер господарці Англії. Про звязок валютової політики Англії й Америки переконується світ дальше, коли — слідкуючи за біржевими виказами курсів — стверджує майже аналогічні відхилення. Ось у звязку з новими небезпеками, що їх несе для Англії війна Італії з Абісинією, курс фунта слабшає то знову міцніє, — а за ним іде негайно долар.

Держави середньої Европи теж чимало мусять турбуватись справою валюти. Зберігаючи її інтереси мусіли видати нові девізові розпорядки Угорщина і Румунія (продаж девіз вище паритету), Німеччина і Чехословаччина (заборона вивозу банкнотів). Також у Польщі справа втримання чи не втримання курсу золотого невпинно є актуальна, тимбільше, що цьогорічний біланс заповідається дефицитово.

НЕПРАВДИВІ ПОГОЛОСКИ ПРО КРИТИЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ БАТІ.

В чужій і в українській пресі появилась вістка про критичне положення відомої чехословацької великанської фабрики взуття Баті. Як запевнюють кореспонденти з Ч. С. Р. — ці алярми є зовсім фальшиві, а зродились на оригінальній почві. Іван Батя, шеф фабрики, дістав від чсл. податкової влади доручення представити циферні дані за 8 літ взад з можливістю заприсяження його щодо правильности поданих цифр. Батя задемонстрував. Він заповів звільнення 10.000 робітників і обмеження праці задержаних робітників до 3 днів у тижні. Він — мовляв — може або керувати підприємством або робити статистичні рахунки. Демонстрація Баті мала успіх. Под. влада відкликала згадане доручення, але зате по світі пішла вістка, що Батя банкротує...

В. Н-вич.

Л. ФЕДОРОВИЧ-МАЛИЦЬКА.

Мальовані дзбанки.

Вихідна точка мистецтва — це життя у своїх ріжноманітних формах. Але мистецтво змагає до того, щоб у кожному творі дати щось скінчене, суцільне, замкнене у собі, тоді як життя, коли ми стрічаємося з ним, эправила фрагментарне, нециле, часто навіть — розбите...

Такі-то рефлексії насувалися мені підчас того, як я приглядалася великій, прегарній вазі з сивої глини, розмальованій полтавським узором квітів. Випукласта, обемиста, з двома стилевими вухами при видовженій гордій шиї, українська амфора. На матовому сивому тлі синя, як темний шафір, квітка, з традиційним мотивом звилущеного горошка: жовтаві крапки на подовгастій лушпині. Обабіч осередної прикраси кілька тонких потягнень, закінчених листками та меншими квітами. Кольори орнаменту — ультрамарина, охра, два відтінки зеленого і тон зеленаво-жовтавий — дбайливо дібрані і такі теплі, що нагадують то самоцвіти, то лискучу емаль.

Сиве тло вази — всяке тло — це та незаписана ще сторінка, що на ній мистецька уява розмальовує свої видіння. Але головне — це ваза сама собою, та глиняна форма, що виражає доцільність, та представляє собою скінчену в собі одиницю з ясно означеним характером.

Сусідня від неї ваза також матова, сива, але зі зеленавим налетом. Крім того вона вужча, від[м]інна будовою. Тендітні вуха в неї прикрашені ковтками, наче вушка орієнтальної красуні. Квітчастий орнамент не врізаний рильцем у гладку поверхню вази, а тільки поверхово накладаний і глязурно поливаний. Здавалось би — ріжниця незначна, ледво замітна. Та так воно не є. Зміна техніки змінює відразу характер орнаментації.

Квітчастий взір рильцем врізаний у тло вази збуджує вражіння поваги, сталости, глибини, вражіння чогось, що нелегко затреться, подібно як глибше вражіння нелегко затирається в нашій памяті. Квітчастий взір поверховно накладений, це весела прикраса, гейби гарна дівчина заквітчала собі шию лискучим намистом. Але не знайдете тут глибини, поваги. Цю сиву вазу з ковтками назвала я „княжною" — така подібна вона у своєму вигляді до якоїсь східної княгині.

Не зважаючи на багатство природою сотворених форм — всеж можна їх звести до кількох засадничих первовзорів. Також вази-амфори мають спільну засадничу форму з людським — докладніше — з жіночим тілом, де можна часто добачити шию, руки, вуха, залежно від форми даної вази і від творчої фантазії глядача. Відшукуючи первовзори природних форм та їх мистецьких еквівалентів, не вільно зупинятись на подробицях. Подробиці — випадкові, не засадничі. Зате подробиці надають даній формі характер індивідуальний.

Третя ваза не сива, а біла. Формою подібна до другої, тільки вища і вужча. Це надає їй особливий характер вибагливий, аристократичний. Квітчастий орнамент також плоско накладаний. Цю вазу я назвала „королевою". Тіло вази струнке, шляхотне. Дрібні білі вуха прикрашені ковтками. Лінії її чисті, суворі. Мало в неї випуклого; саме це надає їй вигляд королівський.

Поруч „королеви" — пишний сивий „колач". На матовому тлі глибоко врізаний рослинний орнамент вражає як аплікації рівно забарвлених шкіряних вирізків на матовій іржовій шкірі. Чудовий.

Побіч колача випуклий, білявий дзбанок з тонкою шийкою та дрібним дзьобом. На ньому, погідний як небо України, рослинно-звіриний орнамент. З блакитного серця виростають ніжні галузки із квітами та листками. Ліворуч та праворуч осередного била дзьобами припали до брунатних ягід два блакитні пташки з кокетливо піднесеними хвостиками. Стільки наївної радости життя у цьому рисунку, що мимовільно всміхнемося до нього.

Ті казкові чуда бачила я одного дня, коли зайшла до скромної робітні, де на зразок стародавніх мистців-ремісників кілька осіб виробляє оці мальовані дзбанки власноручно, з любовю та дбайливістю здорової за свої діти матери. Робота ручна. Ніодна машина не заступає людську працездатність. Одинокий прилад, це гончарський кружок, що ним уже віками послуговується гончарство. Щойно тут відчувала я всю ріжницю між фабричною продукцією, яка кидає на ринок нараз сотні і тисячі точнісінько однакових, шаблонових виробів — і ручною роботою, де кожний предмет автентичний, оригінальний, у чомусь відмінний від інших.

Існує кілька типів ваз і дзбанків. Але не знайдете двох точнісько однакових. Рисуючи з вільної руки, мистець-ремісник не відбиває механічно взору. Він тримається тільки загального мотиву. Подрібне виконання завжди чимось відмінне. Тимсамим кожна поодинока ваза чи дзбанок — окрема одиниця, а не шаблон.

Крім мальованих ваз і дзбанків є різні інші вироби — полумиски, гуцульські чотри, свічники, у щораз інших формах та кольорах. Узори та прикраси суто-стилеві, взяті зі старинно-української орнаментики, як подибуємо її на старих музейних зразках.

Особливо гарна полтавська миска зі стилізованим мотивом пави чи півня. В ній видно мистецький хист і веселу вдачу народу, який живе у багатій країні з грецькою мистецькою традицією. Ціла орнаментика Великої України виражає собою погідну життєрадісність південного темпераменту.

Деякі вази такі великі, що вистане одна з них, щоби надати кімнаті святочного вигляду. Менші з ясно-зеленою, жовтою, темно-синьою поливою, однаково гарні самі собою як також із китицею дібраних до них квітів. Скільки оті нера-

ЩЕ ПРО АМНЕСТІЮ.

Суттєві зміни. — Несподіванка кн. Радзівіла.

Заходи і виступи Української Парляментарної Репрезентації, звязані з амнестією, присвячені були головно справі політичних вязнів. Головне завдання було в тому, щоби добитись заміни кари смерти на кару вязниці. Дотичне внесення посла Щепанського прийняла правнича комісія дуже незначною більшістю голосів. Річ замітна, що зараз після того деякі польські посли на своїх зібраннях різко виступали проти того рішення комісії і було навіть побоювання, що вони потягнуть за собою значну частину інших послів на повному соймі. На щастя так не сталось і згадана постанова комісії перейшла без спротиву.

Тому промова пос. д-ра Витвицького змагала до того, щоби амнестією охопити політичних вязнів, покараних вязницею понад літ 10. Та промова викликала у деяких польських послів із Східної Галичини замітне схвилювання. Зате після неї деякі інші польські члени сойму (між ними і пос. Пелчинська) голосували за дотичними внесеннями Української Парляментарної Репрезентації.

Відомі нашим читачам перипетії, що їх переходила справа амнестії тзв. давніх берестейських вязнів, які схоронились перед виконанням присуду за кордоном. Була теж уже у нас мова і пояснення, чому сенат зайняв підчас дебат взагалі ліберальніше становище від сойму.

Друга група українських поправок відносилась до карно-судових проступків. Проєкт закону охоплював амнестією м. ін. із так зв. тютюневих проступків тільки управу тютюну, ведену незгідно з отриманою концесією. Внесення посла Витвицького змагало до того, щоби нею охопити також управу тютюну без концесії. Але з тих внесків ухвалено тільки один, а саме, що звільнюється від кари тих, на яких ґрунті виросла тютюнева ростина, хоч її не посіяно ані не посаджено, і якщо занятий простір ґрунту не переступає 2-ох квадратових метрів. Відкинено м. ін. внесення, щоби амнестію пристосувати до тих, що без дозволу витворюють з тютюну тютюневі вироби та їх продають (у нас доволі багато таких випадків виробу і продажі папіросок по всяких імпрезах). Зате вільні будуть від вимíреної кари ті, що такі вироби набули, — все те очевидно щодо проступків з часу до 11 листопада 1935 р.

Дуже широкий реєстр кар виказують проступки з ділянки спіртового монополю особливо на Волині. За них карають дуже високо і від них терплять найбільше волинські селяни. Дотичним українським поправкам спротивився дуже рішуче на правничій комісії представник уряду і вона перепала. Перейшло зате українське внесення щодо набування сахарини, так, що амнестія буде торкатись тих, які набули не більше 2-ох грамів сахарини. В той спосіб відпаде значна скількість кар, наложених на наших селян.

Остання дія боротьби за амнестію розігралася на пленарному засіданні сенату, де найбільшою несподіванкою для всіх був виступ кн. Радзівіла. Спокійно вислошена промова кн. Радзівіла була дуже важка своїм змістом. Він заявився в ній не тільки за поширенням амнестії на Вітоса і тов., але виступив проти ізоляційного табору в Березі, проти цензури і найсильніше проти системи волинської політики. Його промову варшавська цензура сконфіскувала в тій частині, що відносилася до Волині. А на черговому засіданні сенату в суботу марш. Пристор дав сен. Радзівілові упімнення за зміст промови і заявив, що найяркіше її місце зі сенатської стенограми усунув. Промова Радзівіла у сенаті була такою самою сенсацією, як у соймі промова посла о. д-ра Любельського, каноніка тарнівської капітули, що заявився за поширенням амнестії на Вітоса і тов., і стрінув різкий спротив у соймі. Виступ Радзівіла найшов дуже широкий відгомін у польській прилюдній опінії і його будуть капіталізувати для своїх потреб не тільки прихильники, але й противники польських консерватистів і зокрема того їх провідника.

С. В. М.

Подяка.

В тяжкому смутку і горі, що нас навістило через втрату для нас невіджалуваного мужа і батька, бл. п. *Модеста Менцінського*, були для нас великою потіхою численні заяви співчуття від приятелів, знайомих та земляків з усіх країв.

Надзвичайно тепла оцінка заслуг покійника та підкреслення його великої і правдивої любови до своєї батьківщини стали для нас, осиротілої рідні заспокійливим ліком на наш великий біль, бо бачимо, що не тільки ми самі сумуємо, але теж і його батьківщина.

Не маючи спромоги подякувати кожному зокрема за вияви співчуття, просимо всіх знайомих, приятелів та українські музично-співацькі товариства: „Львівський Боян", „Бандурист", „Сурму", Товариство українських музик та Товариство ім. Лисенка, а врешті всю українську пресу, що такими теплими словами попрощала Покійника, прийняти нашу щиру подяку.

Клері Менцінська, жінка.
Іван і Юрко Менцінські, сини.

Стокгольм, 10. грудня 1935.

мічні вироби відповідають вимові „ужитковости", яку ставимо до прикладного мистецтва. Оттак подивляла я розмальовану стародавніми гуцульськими взорами та образками (первовзори Бахметюка) кафлеву піч. Кожна кафля інша. Рисунки наївні, нагадують рисунки дітей. Тут військова старшина на кові. Там ряд жовнірів. Є побутові сцени з тодішнього життя; гуцул з топірцем; стрілець міряє до пишного оленя і (хто не пригадує собі при тім власних дитячих рисунків?) видно кулі, як летять від рушниці до оленя. Є трьохбанна церква і дзвіниця; вусатий полковник з люлькою; геральдичні леви і чудові вазонки з чудовими квітками, і пташки і бики, і все, що може видумати фантазія дітей або примітивних душ. Барви кафель виключно: жовта, зелена, темно-брунатна. Ця піч наче читанка для дітей, справжня насолода для любителя народнього мистецтва.

Коли темно на душі, вистане вдивлятись в якунебудь з тих оретарських ваз, дзбанків, колачів — і зараз відчуваєш подув радости. Скло оцих гармонійних форм душа глядача випогоджується, узгіднюється з ними, піддається їх шляхотному впливові, стає сама — бодай на короткий час — погідна та гармонійна. У тому глибоке духове значіння мистецьких виробів такої високої якости, як оці вироби робітні арт. різьбаря Литвиненка — значіння, яке сягає далеко поза чисто „ужиткову" вартість предмету.

Та не знати, чи довго будемо тішитись та гордитись цим єдиним того роду в нас, зразковим виробництвом. Щораз важчі матеріяльні трудноці ставлять дальше існування робітні під питайний знак. Робітня ця, хоча мала розміром, представляє собою одну із станиць української мистецької культури. Треба сподіватись, що живіше зацікавлення нею ширшого нашого громадянства врятує її від сумної долі, яка часто стрічає мистецьку працю у боротьбі з танлитою.

Лист у справі Насті Волошин.

(Докінчення)

Ціла ця історія виглядає наче леґенда (до речі кажучи, дуже гарна). Але поведінка Насті незвичайно сильно свідчить про **тверезість її ума і смиренність.** Настя впродовж 13 років **абсолютно нікому не відкривала** цеї своєї чудесної пригоди, хоч і натякала на неї, бо боялася, що їй не повірять і будуть її вважати за таку, що байки говорить, щоб себе чимсь чудесним виносити. Відкрила вона цю пригоду щойно мені, коли я її випитувався: Чи перед стигмами не мала в свому житті якихсь чудесних явищ? Оповідала вона про це також лікареві у львівському шпиталі, та він цю подію переплутав з іншою, вчаснішою, коли Настя чула голос: „Будеш мати такі (себто Христові) рани". Лікар узяв це за доказ, що нібн вже тоді в Насті наступило психопатичне „роздвоєння самосвідомости". А я це беру за дійсний факт, який Настя досвідчила **без усякої зміни своєї психічної конструкції.** Хотів би я бачити таку особу, яка впродовж 13 років, у свому молодому віці від літ 11 до 24, ніколи, ніде й перед ніким не виявила би свого „роздвоєння самосвідомости", але завсіди і всюди поводилася би як ідеально нормальна й твереза людина!

Настя ані тепер не виявляє ніякого „роздвоєння самосвідомости" — щось таке можна в ній бачити тільки через призму теорії („істерична теорія"), яка до неї ніяк не стосується. Поза екстазою вона є зовсім нормальною людиною, хоч її нерви дуже витончені, переніжнені: її дуже вражає крик, гамір, дзвінок і т. ін. — але коли такі явища сполучені з виявом побожности, тоді вони її не вражають. А щодо її психічного стану підчас екстази, то я радше погодився би з т. зв. „екстеріоризацією душі" (на це маю цілком певні докази і сама Настя так про це висказується), таке явище в медіюмізмі вже зовсім добре стверджене. Та, як я сказав у попередній моїй статті, ані медіюмізм не може нас далеко завести в явищах і переживаннях Насті. Стиґматизація це **свій окремий тип** „парапсихольогічних" явищ, що виростає тільки на тлі **незвичайної побожности.** А коли навіть звичайною молитвою людина получується з Богом, то оскільки сильніша мусить бути та сполука в стиґматизованої людини, що відзначається „самоспалюванням" у молитвеному настрої? Відси йде те, що в стиґматизованих з такою „бравурою" сиплються і чергуються незвичайні явища, посвоячені з тими, що виступають при гіпнотизмі та медіюмізмі, одначе тільки несміло, тяжко й тільки наче в окрушинах. Напр. відомі „вогники" в медіюмістичних явищах — а сильне й постійне світло, що Насті світило в яворівському шпиталі. Певно не один собі подумає, що я замало критичний, коли повірив самій Насті (без усякого стороннього свідка) щодо того світла. Алеж Настя „знаючого" притискає до муру фактами, хоч вона й не розуміє справи. На моє питання: чи те світло було що вечора однаково сильне, Настя відповіла: „В тих вечорах, коли я мала мати екстазу (вона це слово знає) в ночі, світло було ясніше — багато ясніше". А це певний знак, що те світло виходило з **душі** Насті, як і **медіюмістичні „вогники" виходять з душі** медія. Але медій при тім попадає в „транс", його орґанізм **вичерпується** — а Настя молилася з молитвенника, отже саме **скріпляла** свою душу! **Totaliter aliter!**

*

Настині рани тяжко приходиться уявити людям, які їх не бачили. А для нас, котрі вже призвичаїлися до них, вони вже наче „самозрозумілі". Ті рани, стигми, **завсіди на її тілі існують** — завсіди можна їх бачити. Вони заєдно „живі". З правила раз на тиждень, одначе без механічного порядку, вони в часі екстази отвираються, в них іде кров — вони „відновляються". Впродовж тижня щораз змінюють свій вигляд; по „відновленні" вони робляться більші, червоніші, потім присихають, вершок на них буває білий (скірка, що схне), потім стає чорнявосиньявий. Що ближче до дня, коли рани мають „відновитися", вони пучнявіють, виглядають наче чирачок. Це відноситься до більших ран, котрі імітують місце, де цвях мав на Христових руках і ногах „входити" в тіло. Дивніші є менші рани, що імітують місце, де цвях мав би „виходити" з тіла. На стопах (долішній бік) вони більші, а на долонях вони маленькі, ніколи не мають форми чирячка, тільки виражаються у формі заєдно свіжої, тонкої рожевої скірки. Ці рани також що тижня „відновляються" (виходить з них кілька крапель крови). Спершу Настя дістала рани на долонях; ці рани „більші" і означали місце, де цвях мав би „входити" в тіло. Але, що ці рани дуже заваджали Насті при роботі і боліли її, просила вона Матір Божу, щоб їй змінила ці рани. Небавом рани на руках Насті дійсно „вивернулися": на долонях стали „менші", а вгорі на руках стали „більші".

Самозрозуміло, що особи, які стоять у таких близьких звязках з Настею, як пані Хоростіль, можуть її відвідати. Та просимо відвідувати її в таких днях: в неділю і понеділок впродовж цілого дня, вівторок і четвер тільки до полудня. Інші дні в тижні Настя має зайняті своїм „правилом" життя.

О. д-р Г. Костельник.

ХИТРО-МУДРО.

Хто хоче помогти Рідній Школі, нехай вимагає при закупі готівкою „провірних бльочків Р. Ш.

Новий кардинал приятелем України.

Офінор повідомляє з Парижа, що єпископ Бодріярі, директор паризького католицького інституту і відомий вчений, що недавно став кардиналом, є відомим приятелем України. За його зацікавлення українським питанням єпископа Бодріяра в 1933. р. вибрано почесним членом Французького Т-ва Українознавства в Парижі. Треба надіятися, що на свому новому становищі він буде й надалі цікавитися долею України.

Британська адміністрація наладнує життя в Палестині.

ЛЬОНДОН, 23. 12. ПАТ. З Єрусалиму повідомляють, що вчора оголосили офіціяльний комунікат у якому є подробиці щодо нової законодатної ради для Палестини, що її вводить у життя британська адміністрація.

До ради входитиме 28 членів, а саме: 11 арабів, 7 жидів, 3 християн, 2 представників купецтва без окресленої національности та 5 делеґатів британської адміністрації. Президентом ради буде іменований британський громадянин зпоза Палестини. Законодатна рада буде законодатним органом високого комісаря, що завжди має право вета.

Високий комісар прийняв учора делеґацію жидівських діячів під проводом д-ра Вайцмана, що уясаднила становище жидівського громадянства щодо участи в цій раді.

Військові наради в Совітах.

„Правда" з 20. грудня поміщує такий комунікат Тасса: В останніх днях закінчились наради військової ради комісаріяту оборони СССР. На засіданнях військової ради подрібно обговорили вислідм провірки, наскільки приготована до війни червона армія. Заторкнули теж завдання на майбутній рік та низку інших питань про збройні сили Совітів.

Нова Росія в освітленні Дюранті.

НЮ ЙОРК, 30-го листопада. (Вл. кор.) Безпосередньо після видання книжки „Пишу, як подобається" появилася в „Таймсі" обемиста стаття тогож автора п. н. „Нова Росія приходить до літ". На диво, Дюранті вмів тут погодити правдомовність з вимогами большевицької цензури. Він і тут твердить, що події в Совітах треба оцінювати з точки погляду, що Росія це Азія. Пригадує, що життя в Росії не мало вартости ні за царів ні за большевиків і тим можна вияснити такі велитенські жертви, які платить населення держави на нові експерименти кількох фанатиків. При цьому пояснює Дюранті, чому такий переворот був можливий в Росії. Це тому, бо громадянство навчилось лише слухати, а не вело ніякого діла самостійно. Отже, коли прийшов переворот, не було ніякої інтеліґентної верстви, яка змілаб взяти керму держави у свої руки.

За часів нової економічної політики (НЕП) Ленінa большевики переконалися, що вони не вбили народньої енерґії. Нетло віджило все суспільне життя, наче під ударом чародійної палички. А це додало їм відваги дальше переводити утопійні експерименти.

Для українців важне признання Дюранті, що внаслідок тих експериментів за привилку вмерло 9 міліонів людей. Дюранті мабуть боїться згадати, що з тих 9 міліонів дві третині вмерли на Україні, бо саме в часі найлютішого голоду в 1932. р. він поспішно поїхав з Москви на Україну і звідтам прислав в Америку депешу, що на Україні голоду нема. Отже, для консеквенції, тепер для Дюранті Україна зовсім не істнує.

Мотта заступником президента Швайцарії.

Відомого зі своїх виступів проти большевиків директора політичного департаменту у Женеві д-ра Мотту вибрано заступником президента Швайцарії. Д-р Мотта в осені минулого року в часі дебати про приняття большевиків до Ліґи Націй був одиноким, що виступив рішучо проти і важадав поставити умовою вступу звільнення України та інших народів, загарбаних Совітами. Вибір д-ра Мотти показує, що вільна Швайцарська Конфедерація стоїть твердо на основах права та справедливости, від яких відріклася більшість европейських держав.

Боться загальної деморалізації молоді.

Федеральний комісар виховання, д-р Джан Стюдебейкер, мав відчит в Тавн Голл про „Молоду Америку". Він сказав, що 5 міліонів американської молоді є засуджених на деморалізацію внаслідок бездільности, а з тим і внаслідок безнадійности на якусь будуччину. Це прикре положення розуміє федеральний уряд і тому робить усякі спроби, щоби молоді дати можливість стуЙ та відпочинку. Одначе, потреба є більша, ніж допомога. Колиб ще й федеральний уряд припинив свою допомогу, то край станув би перед страшним маревом майбутности — сказав Стюдебейкер. Крім нього говорили ще й інші на ту саму тему. Віліям Мідлтон, абсольвент колюмбійського університету, заступав консервативний погляд. Він домагався віддати назад становища при роботі тим людям, що створили ті становища. Еліноp Клярк, абсольвентка Васар Каледж, сказала, що продукція для зарібку не заспокоює потрєб населення. Вона отже заступала радикалістичний напрямок. А друга покінчена студентка з цієї самої школи, Мек Інерні, радила вибрати якусь посередню дорогу. А один промовець, Риджвей, радив підтримати всі способи, що їх тепер випробовує президент.

Загадочна смерть радника британської амбасади в Токіо.

ШАНГАЙ, 23. 12. ПАТ. На покладі „Президент Мек Кінлей" згинув в загадочних обставинах радник британської амбасади в Токіо Віґґін. Коли корабель приплив до Шангаю з Гонконґу, найшли на кораблі тіло Віґґіна, що, як стверджено, згинув від револьверової кулі.

ШАНГАЙ, 23. 12. ПАТ. Слідство, що його ведуть у справі вбивства радника англійської амбасади Віґґінса в Токіо, виявило, що його пострілили зараз після відпливу корабля з Гонконґу. Англійський консулят у Шангаю веде слідство.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Згідно з вістками, які тут наспіли, лікар корабля „През. Мек Кінлей" сказав, що радник Віґґін згинув наслідком револьверового вистрілу, який вимірив собі в рот.

Віґґін був на дипльоматичній службі багато літ, а передтим був у Каїрі, Римі та Вашинґтоні.

Вязнів, що користають з амнестії, звільнять щойно по латинських святах?

Агенція „Вехуд" повідомляє з Варшави, що досі не появився „Денник Законів", у якому є текст амнестійного закону. Назагал переконані, що з уваги на технічні трудноші. текст амнестійного закону появиться в „Деннику Законів" щойно в найближчих днях. Це буде причиною того, що вязнів, які користають з амнестії звільнять щойно після латинських свят.

Амнестія в Австрії.

ВІДЕНЬ, 23. 12. ПАТ. Дожидають, що оголосять амнестію для учасників соціялістичного повстання в 1934. р. та деяких учасників пучу, що був у липні 1934. р. Згідно з кружляючими поголосками з амнестії скористалиб передовсім деякі керманичі соціял-демократичного Шуцбунду. Кількох із них випустили вже мабуть на волю.

АМНЕСТІЯ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

МОР. ОСТРАВА, ПАТ. Із вязниці в Мор. Остраві випустили на основі амнестії на волю 130 вязнів, засуджених за проступки проти закону про охорону республики. Між звільненими переважаючий процент поляків із Шлеська и Ольжею.

БУВШ. МІНІСТЕР ГОР ЛІКУЄТЬСЯ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Гор із жінкою відлетів нині до Швайцарії. Перед відлетом сказав журналістам, що вернеться нескорше, аж зовсім видужає. На політичні теми не хотів говорити зовсім.

МАРЕВО НОВОЇ ВІЙНИ.

МОСКВА, ПАТ. Тасс повідомляє, що японський напад на територію Зовнішньої Монголії відбувся за почином штабу квантунської армії, мабуть без порозуміння з Токіо. Згідно з московськими вістками, армія рішилася на чимало подібних нападів, головно ж із престіжевих оглядів супроти Монголії та совітів, яким, мовляв, загрожує небезпека з причини безуспішних манджурсько-монгольських переговорів. Згідно з цими джерелами квантунська армія не задумує оставити в спокою Монголії, навіть колиб мало дійти до війни між Японією та СССР.

БОЛЬШЕВИЗМ НЕ ПРИЙМЕТЬСЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, ПАТ. Сенатор Гамільтон Люіс вернувся до Ню Йорку з подорожі по СССР. Американським журналістам на тему большевицько-американських взаємин сказав, що большевики не додержали своїх зобовязань зперед двох літ на вашинґтонській конференції в справі довгів. Сен Люіс зазначив, що був усе проти признання совітів. Колиж уже їх визнали, треба бути обережним, щоби наслідком цього визнання не втратити забагато. Большевицька ідея, на думку сенатора, ніколи не прийметься в Америці, бо найбіднішим американцям живеться краще, ніж тим, яким у совітах живеться найкраще.

ГОСТРИЙ ПРОТЕСТ ЯПОНІЇ У МОСКВІ.

ТОКІО, ПАТ. Агенція „Шімбун Ренґо" повідомляє, що міністер закордонних справ Гірота телеграфічно поручив японському амбасадорові в Москві Оті запротестувати проти ворожого становища протияпонських агітаторів супроти персоналу японського консуляту в Хабарівську та проти протияпонських радіових трансмісій.

БОМБОВИЙ ЗАМАХ НА ПОЇЗД.
Згинуло 130 осіб.

З Москви надійшли вістки, що недалеко стації Погранічная виконали бомбовий замах. Поїзд вискочив з рейок і розбився. У катастрофі згинуло 130 осіб, між ними багато большевицьких урядовців.

ПРИПИНИЛИ ДІЯЛЬНІСТЬ ЕНДЕЦЬКОЇ ПАРТІЇ НА ШЛЕСЬКУ.

КАТОВИЦІ, 23. 12. ПАТ. З огляду на злочинну діяльність „Стронніцтва Народового", яка загрожувала безпеці, спокоєві і публичному ладові, адміністраційна влада рішенням з 23. грудня ц. р. припинила діяльність „Стронніцтва Народового" у Катовицях, Хожові, свєнтохловіцькім повіті і в тих місцевостях на просторі шлеського воєвідства, де з приводу злочинної діяльности відділів стронніцтва нар. був загрожений спокій і публичний лад.

ВІДБУДУЮТЬ ЦІЛЕ МІСТО.

НОВІ ДЕЛЬГІ, ПАТ. Місто Квета, що його в травні ц. р. знищив землетрус, відбудують на цьомуж місці коштом шість міліонів фунтів стерлінгів.

ЛЯВАЛЬ КОНФЕРУЄ.

ПАРИЖ, ПАТ. Прем. Ляваль конферував вчні з італійським амбасадором Черуті та грецьким послом Політісом.

НОВІ ВОЄННІ КОРАБЛІ.

КІЛЬОНІЯ, ПАТ. З початком грудня спустили на воду перший корабель „Авізо“ нового типу. Доки „Ґерманія“ в Кільонії викінчують дальшу будову 5-х кораблів цьогож типу. Кораблі матимуть містоту по 600 тон і озброєні будуть у дві гармати 10½ цм. і шість протилетунських.

МАРШ КИТАЙСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ НА НАНКІН.

З Нанкіну надійшли вістки, що китайські радикальні націоналісти зорганізували великий похід на Нанкін під проводом студентів. До столиці машерує 60.000 китайських націоналістів. Китайський уряд видав приказ поліції, щоби замкнула всі шляхи до столиці і покористувались усіми способами, щоби не допустити демонстрантів до столиці. Здогадуються, що недалеко Нанкіну дійде до сутичок. Китайські радикальні націоналісти уладили демонстраційний похід, щоби запротестувати проти уступок нанкінського уряду супроти Японії. Націоналісти домагаються енергійної акції, не лякаючись навіть війни з Японією та автономічними провінціями північного Китаю.

НОВИНКИ.

— **Хто з Вп. Передплатників враз з передплатою пришле ще 1.50 зол.,** одержить календар „Криниця“ на 1936 р. (В ціли скорого полагодження висилки просимо на середущім відтинку складанки П. К. О. написати „вислати календар“).

— **Діточий ярмарок прикрас на ялинку,** получений з виставою образів, вишивок і ляльок, відбудеться 1. січня 1936 року в год. 6. веч. в домівці школи ім. кн. Льва на Личакові при вул. Крупярській ч. 15. Відкриття ярмарку веселим рефератом. Ярмарок буде тревати 2. і 3. січня від години 9. рано до 6. веч. В салі скромний буфет.

— **З театру дир. Й. Стадника** дістаємо листа із скаргою, що наш дописувач із Стрия скривдив гурток його ансамблю; вислови жалю стрийського дописувача вважає він „зайвими, бо з гуртком, з яким працює, обїхав більш ніж 30 більших і менших міст і висліди його праці з ним зовсім його задовольняють“.

— **Відложені відчити.** З приводу святочних ферій відчити заходом центрального жіночого кружка Укр. Кат. Союзу відбуватимуться аж по святах. Заповіджений відчит в середу 25. ц. м. не відбудеться.

— **Вийшли на волю.** Сьогодні, 23. грудня вийшли на волю п. Віра Свєщіцька по 13-місячній слідчій вязниці, п. Ірина Бородієвич і Ірина Цар-

— **Вийшли на волю з Берези Картуської.** Дня 21. ц. м. випущено з Берези Картуської студента прав Дениса Притуляка з Долини й Олексу Гасина з Конюхова. Обох держано по 4 місяці. Крім того випущено Петра Филипу з Денисова, що просидів там 14 місяців. Залишилося в Березі ще 56 осіб, з того 37 українців, 13 комуністів і 6 ендеків.

— **Спадок консумції соли.** Головний статистичний уряд ствердив цифрами великий спадок консумції соли в Польщі. Це явище виступає головно у східних і полудневих воєвідствах. Нема сумніву, що це наслідок за високої ціни соли для зубожілого села.

— **Адвокатські гонорарі.** Головна адвокатська рада рішила, що адвокат не може брати більшого гонорару понад таксу у справах інвалідської ренти, емеритури, відшкодування за каліцтво та аліменти. Цю постанову принято з уваги на спеціяльний характер згаданих справ.

— **Спілка Українських Лікарів у ЧСР** мала 18. ц. м. свої річні загальні збори. Вибрано управу, яку складають: д-р Ю. Добриловський голова, д-р Ів. Ортинський заст. голови, д-р М. Гончаренко секретар. Кандидати д-р В. Наливайко й д-р М. Малинський (Ціпцюра). Рев. ком.: д-р Г. Белей, д-р Я. Шматора-Коваржова, д-р П. Сокологорський. Делеґатами до Акад. Ком. залишаються д-р Матюшенко та д-р Добриловський. Уступившому голові СУЛ. проф. д-рові Б. Матюшенкові збори висловили подяку за його щиру працю про СУЛ. від часів її істнування.

— **Спілка професорів УГА.** З огляду на ліквідацію Української Господарської Академії утворено ще рік тому „Спілку Професорів УГА“, що тепер перебрала український інститут заочного навчання та буде продовжувати працю УГА. На зборах 14. ц. м. у Подєбрадах устійнено плян праці на 1936 р., регулямін УТГІ та обговорено біжучі справи. Проводить Спілкою президія в складі: проф. Б. Мартос голова, проф. Л. Фролов заст. голови, доц. О. І. Бочковський секретар. УТГІ своєю рухомою виставою в Галичині викликав велике загальне зацікавлення, яке причинилося до збільшення числа слухачів.

— **Україніка.** Ювилейне (75 літ видання!) число празького щоденника „Народні Лісти“ (ч. 343 з 15. ц. м.) опублікувало під назвою „Відгук „Народніх Лістоу“ на Русі в 1862 р.“ уривок з розвідки проф. Д. Дорошенка: „Стаття „Народніх Лістоу“ з р. 1862 в українськім перекладі Костомарова“, що її видрукував ц. р. „Часопіс Народного Музеа“. — З нагоди інсталяції нового ректора Українського Університету у Празі чеська преса вмістила повідомлення про інсталяцію та інформацію про саму врочистість. „Вечерні Ческе Сльово“ (ч. 287 з 14. ц. м.) помістило і портрет ректора проф. д-ра Колесси з інформацією про його праці. (У. Т.)

Збирайте датки і дарові книжки для заспокоєння духових потреб наших заточенців і шліть на адресу Т-ва „Просвіта“ у Львові, Ринок 10.

— **Число щоденників маліє.** На терені цілої Польщі з початком ц. р. видавано на основі польської статистики 1859 часописів, із цього в мові: польській 1567, українській 72, німецькій 97, жидівській 72, французькій 12, російській 11, білоруській 8, англійській 4. Щодо українських часописів, то число 72 є невірне, бо на основі звіту бібліотеки Наук. Т-ва ім. Шевченка, яка всі українські видавництва комплетує, це число доходить до 140, отже є подвійне. Щоденних часописів видавано, як каже польська статистика 152. В порівнанні з попередніми літами це число маліє з року на рік. У нас воно більшає.

— **Трамваєвий рух у Львові** з приводу латинського Різдва скінчиться у вівторок в 6 год. вечором. В середу 25. ц. м. трамваєві вози будуть курсувати від год. 1 вполудне. В четвер трамваєвий рух буде нормальний.

— **Адвокат постріляний на ловах.** Львівський адвокат д-р Юрій Росінкевич вибрався на лови біля Стрия. На засідці якась заблукана куля поцілила д-ра Росінкевича в голову. Привезли його до шпиталю до Львова, де зоперували.

— **Львівська хроніка.** На Софію Тшебіньську, жінку майора напали в парку Йордана два молоді злодійчуки і вирвали їй з рук торбину з готівкою 36 зол. та ріжними дорогоцінними предметами. — На вул. Городецькій придержано віз, навантажений мішками, в яких находилися шовкові матерії, вкрадені перед кількома днями в магазині фірми Абрисовський-Стахевич при пл. Галицькій, вартости кільканацять тисяч зол.

— **Кінець страйку в Бродах.** Після двох місяців страйку в тартаку фірми Люстман і сп. у Бродах 70 робітників вернулося до праці. Робітникам підвищено платні.

— **Присуд на комуніста.** Окружний суд у Замісті засудив члена КПЗУ, Лешка Автомана із села Лащук, що ділав на терені грубешівського повіту, на 12 літ вязниці, за те, що з доручення партії пробував вбити провокатора Жубрака.

— **Комуністичний процес.** В Перемишлі скінчився процес проти 6 комуністів, обвинувачених у протидержавній діяльности. На основі вердикту присяжних суддів засуджено Михайла Саноцького на 9 літ вязниці, Нафталія Коля на 8, Антонину Тавбе на 7, Лазаря Камермана на 7, Емануїла Сокаля на 6, Мирона Грабовського і Нафт. Герша на 2 з припиненням. Трьох обвинувачених увільнено.

— **Життя за ялинку.** У державному лісі у Вишакові біля Познаня селянин Рох Штренк вирубав ялинку для своїх дітей на Святий Вечір. Селянина здибав лісничий та сказав віддати ялинку. Коли Штренк не хотів, лісничий вистрілом із рушниці вбив його.

— **Краєва хроніка.** Казимира Павлячка з Маличкович пов. Львів засуджено на 8 літ вязниці за вбивство на забаві свого сусіда Павла Срочинського. — В Новому Сячі арештовано почтового урядовця Тадея Янковського, що спроневірив 4.500 зол. і програв у карти. — На дорозі між Винниками і Миклашевом знайшли тіло старушки, в якій пізнали 70-літню Софію Кульчицьку зі Львова (вул. Уейського 8), що вийшла з дому перед кількома днями і вмерла з голоду.

— **Самогубство наслідком спроневірення.** Доходження у справі самогубства директора лісів кремянецького ліцею, інж. Поплавського виказали, що він відобрав собі життя наслідком викриття зловживань на шкоду ліцею. Спроневірені суми сягають кільканацятьох тисяч зол.

— **Громадські шкідники.** В окружному суді в Перемишлі відбулася розправа проти касієра громади Рудка пов. Ярослав, Стефана Заріжного і секретаря тієї громади Михайла Короля за спроневірення 4.500 зол. Оба дістали по 4 місяці вязниці з припиненням. — Окружний суд у Ряшеві засудив б. секретаря громади Кольбушової, Антона Новіцького на один рік вязниці за спроневірення 6.000 зол. на шкоду державного скарбу і самоврядування.

— **Неграмотність у Варшаві.** У звязку з катастрофальним станом народнього шкільництва в Польщі пишеться багато про зріст неграмотности у східних воєвідствах. Тимчасом показується, що велика неграмотність панує під самим носом міністерства освіти, в самій столиці держави. В 1931 р. Варшава мала 1.171.898 мешканців. Серед цього населення у віці 10 літ і більше вміло тільки читати 26.650 осіб, а повних анальфабетів було 97.961 осіб або 9 проц. загалу мешканців столиці. Від 1931 р. процент анальфабетів у Варшаві тільки зріс. Причинилося до цього щораз більше число дітей, що не мають місця у школі. Значить, боротися з анальфабетизмом треба не тільки по селах, але також у столиці.

— **Одна риба за тисячу зол.** На Гелю зловив один рибак у заставленні сіти величезного лосося, 2 метри завдовшки, що важив 200 кг. Рибак продав цю незвичайну штуку на вудження і дістав тисячу зол.

— **Природний приріст населення в Европі.** Найбільшим приростом населення з европейських держав у другому чвертьроці ц. р. може похвалитися Німеччина, де природний приріст населення осягнув досить поважну цифру 128.601. Друге з черги місце займає Італія 105.203, третє Польща 103.740. В найгіршому положенні находиться Франція, де число випадків смерти перевищує значно число уродин і через те населення Франції зменшилося на 33.456 осіб. Показується, що не помагають всякі алярми французької преси, не помагають урядові премії й допомога для подруж, що мають багато дітей. Французи вимирають.

— **6.000 безробітних адвокатів у Ню Йорку.** Безробіття в Америці придавило не лише фізичних робітників, але й умових працівників. Їх тепер називають „білоковнірковими“ робітниками. Але мало хто міг допустити, щоби біда дібралася навіть до адвокатів. бо загальне

адвокатів вважається за „натягачів“. Тимчасом показується, що в нюйорських бюрах для реєстрації безробітних записалися аж 1.800 безробітних адвокатів, а крім тих є велике число таких, що стидаються признати, що в них біда. Про це довідався припадково нюйорський адміністратор Поступу в Роботах, Віктор Ріддер. До нього зголосилася депутація адвокатської організації, щоби запротестувати проти припинення допомоги для безробітних, коли їм не дається роботи. Тому, що Ріддер виїздив до Вашингтону, депутація пішла до його заступника і вияснила в чому діло. Адвокати не надаються до фізичної праці, а крім того є досить правничої праці, яку можуть тепер виконати безробітні адвокати за невелику платню. Має бути списана вся земля в місті Ню Йорку і для цієї цілі вже навіть асигновані гроші, але проєкт не виконується. Депутація складалася аж з 30 людей, але лише 5 пішло на розмову. Вони сказали, що представляють 6.000 безробітних адвокатів.

— **Кава шкодить рибам.** Як відомо, з причини господарської кризи бразилійські плянтатори кави затопили велику скількість своєї продукції в морі. Тепер появляються наслідки цього вчинку. Кава, що гине на дні моря, затроїла своїм запахом прибережні води на кільканадцять кільометрів довкола і виполошила зовсім риби, що давали удержання багатьом бразилійським рибалкам. Лябораторійні досліди виказали, що навіть найменше насичення води аромою кави ділає вбивчо головно на риби високої споживної вартости.

— **Практичний дарунок на ялинку.** Коли призадумуємося над вибором дарунку на ялинку, оглянімо годинникарську вітрину. Найдемо між ріжними моделями найпопулярніший тепер у Польщі швайцарський годинник „Doxa“, який купують тисячі людей від богатих до найбідніших. Зверхня краса і прецизія виконання, певний механізм, заохочують до обдаровання цим практичним дарунком своїх найближчих, бо годинник „Doxa“ це дарунок на ялинку, який не заведе і з найпильніших наблеценафцій.

Подяка.

Після закінчення поїздки з ювилейною виставою „Запорожця за Дунаєм“, почуваємося до милого обовязку подякувати усім, що своєю невтомною працею причинилися до такого успішного переведення вистав. Зокрема дякуємо Вп. меценасові д-рові Ставничому в Коломиї за труд при улаштуванні вистави і підготову хору; Вп. д-рові І. Кутинському і м-рові А. Крушельницькому за підготову хору і вистави в Станиславові; Вп. пп. д-рові З. Лиськові, А. Будавновському, А. Козакові і М. Приймакові за виставу у Стрию; Вп. меценасові Красноцері за підготову вистави і хору в Золочеві; Вп. інсп. О. Сікові за підготову вистави і Вп. ради. Березовському за підготову хору в Тернополі; Вп. проф. Загайкевичеві за улаштування вистави в Перемишлі. Одночасно складаємо подяку Вп. членам хорів: „Коломийського Бояна“, „Станиславівського Бояна“ і „Думки“, „Стрийського Бояна“, золочівському хорові Муз. Інституту в Золочеві, „Тернопільському Боянові“ та всім тим Вп. членам за їх повну посвяти і безкорисну участь у виставах.

За Управу Театральної Кооперативи у Львові
Я. Дрималик, О. Боднарович.
За Т-во Письменників і Журналістів у Львові
Роман Купчинський. Д-р М. Коновалець.

Дивогляди.

СТРУСОВИЙ ШЛУНОК.

Підчас нічної облави в Ню Йорку поліція заопікувалась одним непевним панком, що впав на вулиці. Він терпів на шлунок і його відвезли до шпиталя. Показалось, що він має у своєму шлунку — дамський годинник, два золоті перстені і жмут перел. Треба було переводити йому операцію.

З дороги життя.

Панські жарти.

Кілька днів тому несли школярі до дому свідоцтва. Одні на втіху, інші на смуток рідні. Одні зі знаменитими нотами, інші з недостаточними. А то й бувало: поведінка добра, відповідна й невідповідна.

У варшавському сенаті була подібна сцена. На вступі засідання 21. ц. м. маршал Пристор заявив, що ознайомившися зі стенограмою промови сен. Радзівіла, признав один уступ невідповідним для сенатського діярія. Тому маршал той уступ счеркнув і за нього прикликав сен. Радзівіла до порядку. Іншими словами: поведінка — зле.

Це мабуть перша невдача на політичній арені „князя на Несвіжу“, що колись так гармонійно достроював себе до полковницької орхестри.

Відкіля цей дисонанс?

Ось пише вчорашній „Дзєннік Польскі“, що князь „висказався за поширенням амнестії на політичних еміґрантів, та за скасуванням ізоляційного табору“. Радзівіл жалувався теж на цензуру, при чому деякі уступи промови були такі сильні, що маршал сенату счеркнув їх із стенограми. Сказав сенатор у своїй промові, що амнестії треба би вилучити нечисленних, але визначних політиків, які виїхали за кордон, ухиляючися від кари. Тому — на його думку — публична опінія скаже, що уряд звільнив багатьох поважних політичних винуватців, та побоюється повороту Вітоса“.

От і панські жарти! Звідки така несподівана зміна фронту й орієнтації?

Пригадуємо собі, як князь Радзівіл, тоді соймовий посол висказався, що „биття в Берестї було історичною конечністю“.

А я вже тоді думав: яка шкода, що старий Радзівіл не виховував свого сина в дусі — тої історичної конечности...

Тепер, здається, вже і неодин сенатор готодкується зі мною.

Тиберій Горобець.

КАНДИДАТ НА ПРЕСТІЛ

Французька поліція спокійно дивилась, коли у ріжних готелях, бенкетах, салях до гри і на перегонах появлявся панок, що представлявся: — Князь Станислав Бельський... кандидат на польський престіл. Не перешкоджав йому теж ніхто, коли він вів майже княже життя і скрізь показувався з одною паризькою артисткою з мюзік-голю. Але згодом почали стежити за його приватним життям, щоб довідатися, звідки він бере фонди. Цими днями попрохали його на вулиці зайти до комісаріяту. В його кишені найшли коробки з забороненими наркотиками, між іншим з опієм.

З кіна.

Кіно „ПАЛЯС“: „ЛЮБОВНІ МАНЕВРИ“.

Ця польська фільма запозичила з ріжних чужих деякі мотиви, що мали вже успіх і дала нову завязку з добрими акторами. Як хотять оженити силоміць молодого офіцира-гуляку, що волів крутити голову дівчатам, ніж узяти добре віно — це стара історія, але завсіди весела. Комедія основана на „кві про кво“ — двох дуже подібних жінок, що й однаково одягнених. Кульмінаційна точка комедії, коли чура бере на себе ролю свого пана-старшини і покоївка ролю своєї пані, баронової; маємо тоді сцени справді веселі, з дуже добрими ситуаціями та дотепами. Артисти у головних ролях мають дуже добрий голос; Льода Галяма прегарно танцює, Мяикевичівна — співає і грає добре молоду баронову. Зімінська і Селянський незрівняні.

† Посмертні згадки.

† **Володимир Кабаровський**, емеритований шкільний інспектор, заслужений директор школи у Гмінді, помер по довгій недузі у Львові 21. грудня ц. р. в 63 році життя. Похорони відбудуться у вівторок 24 ц. м. в год. 9.30 рано з крипти оо. Бернардинів на Личаківський цвинтар. В. Й. П.!

Дописи.

ЗАЛІЩИЧЧИНА.

Вибори до воєвідської самоуправи. Дня 14. м. м. відбулися вибори до воєвідської самоуправи. Вибраний Юзеф Вартанович поміщик з Дзвиняча. Повіт, що має 90 проц. українського населення, не може вибрати українця, бо на 24 членів Повітової Ради є всього 7 українців. Притого на цьому засіданні ще двох наших не було. Приходило до вибору: ендек чи бебек; вибрано бебека українськими голосами.

Заборони. Від якогось часу староство відмовляє дозволу на аматорські вистави по селах, мовляв, песи не цензуровані. А це песи грані від десятків літ, напр. „Нещасне кохання“. Давніше дуже часто аматорський гурток з одного села давав виставу у другім і все діставав на це дозвіл, а тепер староство уважає такі вистави за театральні мандрівні трупи, на котрі треба мати окрему концесію з воєвідства...

Політика тютюнового монополю. В цім році дещо ліпше платив тютюновий монополь за тютюн, однак значно менше було плянтаторів, як попередніми роками. Видно, управа монополю побоювалася, що не стане людей, котрі схотять за півдармо працювати і тому підвищила ціну на сирівець. Очевидно, на слідуючий рік площа управи тютюну помітно збільшиться, коби лиш тютюновий монополь знову не „зникнув“!...

Брак організації в Товстеччині. Надзвичайно вражає брак політичної організації у Товстеччині. По катастрофі П. С. К. чомусь не можна найти людини, що взялаб собі за задачу стануги на чолі політичної організації УНДО, чи пак побудувати її з долини. Також філія „Сільського Господаря“ проявляє малу діяльність: „Хліборобського вишколу Молоді“ не видно, про якісь курси ані гадки. Духовенство, особливо молодше (безженне), зовсім не цікавиться ні просвітним, ні економічним, ні політичним життям. Це відчуження духовенства від народньої праці не дається рішуче нічим оправдати. Селяни з цього приводу дуже огірчені, тимбільше, що заснування конкуренційних читалень „Скала“ там де якстак вегетує читальня „Просвіти“, доводить тільки до повного занепаду обох. Взагалі ново-засновані читальні „Скала“ в нічім не проявляють своєї діяльности. До того всього там, де показалися читальні „Скала“, люди збираються ще закладати радикальні „Каменярі“. А кому вийде це на користь?!

ЖОВКВА.

Свято „Просвіти“ в Жовкві відбулося в неділю 15 грудня ц. р. Воно почалося торжественною Службою Божою в церкві оо. Василіян на інтенцію „Просвіти“ з гарною змістовою проповіддю о. Марисюка. В першій лавці бачили ми голову Матірнього Т-ва „Просвіта“ у Львові д-ра Івана Брика в товаристві голови філії „Просвіти“ д-ра Романкова. Після Служби Божої відбулося відкриття вистави книжки, попереджене молебнем і промовою голови Філії „Просвіти“ про значіння освіти й ролю книжки в освітньо-виховній праці. Сама виставка уладжена дбайливо й обіймає не тільки видання „Просвіти“, але й інші українські поважніші видавництва, між якими багато місця заняли книжки видані оо. Василіянами в Жовкві. В год. 3-ій почалася святочна академія. Збірний хор читалень з Бутин, Волі Висоцької і Жовкви відспівав просвітянський гимн, після чого на тлі того великого хору промовив голова Матірнього Т-ва. Присутні з великою увагою вислухали тої річевої промови і певно неодин взяв собі до серця горячі слова голови. Хор читальні „Просвіти“ з Бутин під управою п. Чайківського Костя виказав велике вишколення і дуже гарні голоси у відспіваних хорових піснях „Учітеся“, „Прометей“, „Єднаймося, діти України“. Також на мистецькій висоті станув хор з Жовкви під управою п. Гіжевського Льва. Зворушлива була збірна деклямація дітей жовківської захоронки „Моя рідна“. Читальняний організатор, селянин Сорока Василь виголосив реферат „Читаймо книжку!“ і дав доказ як глибоко врізається в українські свідомості маси розуміння „Просвіти“. Збірна деклямація аматорського гуртка з Бутин „Не падайте духом!“ і дівочого гуртка з Волі Висоцької під управою п. Завадки Михайла „Плач Ярославни“ робили справді могутнє враження. Особливо „Плач Ярославни“, виведений на мотивах гуцульських плачів-голосінь, був новістю, яка і своїм укладом завдяки п. Татомирові Волод. і мельодіями зложеними проф. Угрисківною Евгенією, просто захопила цілу битком виповнену салю. Свято закінчив національний гимн. Оце новий доказ, що занедбана і московфільством заморочена колись Жовківщина пробуджується до нового життя і завдяки Філії „Просвіти“, оо. Василіянам та дуже пильному освітньому організаторові Жовківщини п. Волод. Татомирові вибивається під оглядом організаційним і під оглядом зnative стовности в праці на одно з перших місць. **Присутній.**

Нові книжки й журнали.

КАЛЄНДАР „ПРОСВІТА“ на переступний р.к. 1936 Наклад „Народнього Фонду“ в Ужгороді. Стор. 112 ф. 8°.

Листування Редакції.

Чорний Крук: Карту поислати на четвер 25. XII. конечно експрес.

Театри.

Український нар. Театр. ім. І. Тобілевича.

Скала н/Збручем.
25. XII. „Дача в Маслосоюзу".
26. XII. „Бешкет у раю".
27. XII. „Отаман Шеня".
28. XII. „Гори говорять".

Великий Міський Театр.

Вівторок, 24. XII. нечинний.

Середа, 25. XII. год. 8. веч. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

Четвер, 26. XII. год. 12. впол. Ціни найнижчі. „Пасторалка"; год. 3.30 попол. Ціни найнижчі. „Музика на вулиці"; год. 8. веч. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

П'ятниця, 27. XII. год. 8. веч. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

Субота, 28. XII. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

Неділя, 29. XII. год. 12 впол. Ціни найнижчі. „Попелюшка"; год. 3.30 попол. Ціни найнижчі „Ревізор"; год. 8. веч. „Пригода в Гранд Готелю" з І. Кульчицькою.

Театр Ріжнородностей.

Середа, 25. XII. год. 8. веч. ціни найнижчі „Івась із місяця".

Четвер, 26. XII. год. 8. веч. ціни найнижчі „Шістнадцятилітка".

Субота, 28. XII. год. 8. веч. ціни найнижчі „Івась із місяця".

Неділя, 29. XII. год. 8. веч., ціни найнижчі „Шістнадцятилітка".

Кіна.

У вівторок, 24. XII. з причини Навечерія Різдва Христового всі кіна нечинні.

Закордонне радіо.

Вівторок, 24. грудня 1935.

Відень (516,8) 12.00, 13.10, 22.55 Концерт, 18.00 Коляди, хор, 19.10 „Різдво Христове" ораторія Г. Шіца, 20.00 Проповідь кард. Інніцера, 21.15 Дзвони, **Кошиці** (259,1) 18.00 Коляди **Прага** (470,2) 12.35 Сальон. квартет, 17.05 Коляди, 19.30 Новорічні бажання в поезії, прозі, музиці, співі, 21.20 „Підімо до Вефлеєму" хор, 21.55 Словацькі коляди та рецитації, **Париж** (1648) 12.00 Концерт симф. музики, 18.30 Концерт, 21.00 Різдв. пісні й оповідання, 21.45 Концерт хору, **Білгород** (437,3) 11.00 16.30 Концерт, **Берлін** (356,7) 13.00 Різдв. весела авд., 18.00 „На ялинці горять свічки" — музика, Моцартівський хор. **Кенігсвустергавзен** (1571) 15.00 Програма для дітей, 15.30 Весела різдв. програма, 21.20 Скринька із забавками — концерт, 22.00 Камер. музика, **Кельн** (455,9) 15.00 Пісні, 19.00 Різдв. пісні, 19.55 Різдв. музика старих мистців 22.50 П'ята симфонія Брукнера, **Ляйпціг** (382,2) 13.30 Вес. моменти в вик. хору, 17.30 Концерт, 19.00 Коляди в вик. діточого хору, 21.20 Дзвони. **Мінхен** (405,4) 12.00 Концерт, 19.00 Чар звуків різдв. музики, **Будапешт** (549,5) 12.05 Форт. ресіталь, 13.00 Циг. музика, 18.05 Віольонч. ресіталь, 19.15 Орг. ресіталь, **Міляно** (221,1) 13.15 Популяр. музика, 20.25 Різдв. концерт, **Рим** (420,8) 19.00 Легка музика, 20.15 Різдв. концерт.

Середа, 25. грудня 1935.

Відень (505,8) 10.40 Концерт діточої орх., 12.10 Концерт орх., форт., 13.20 Популярна музика, спів, 16.05 „Кавалір Срібної Рожі" оп. Р. Штравса з гр. пл., 19.10 „Фон Бізамберг" попурі, **Братислава** (298,8) 17.30 Різдво в Татрах — слово-муз. авд., 19.10 Коляди словацької Моравії, **Прага** (470,2) 12.15 Концерт оперетової орх., 19.35 Найгарніші дзвони Чехословаччини, **Париж** (1648) 9.00 Концерт джез. симф. орх., 18.00 Пісні, **Білгород** (437,3) 11.30 Різдв. пісні, 16.20, 20.20 Нар. пісні, 21.05 Оперетові мельодії, **Берлін** (356,7) 10.00 Легка музика, 11.30 Квартет г-дур Гайдна, 14.15 Легка музика, 18.00 Які дарунки дістали ми на ялинку — вес. авд., 20.00 Святочний концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 5.00 Вес. свят. поранок, 14.30 Чудо Різдва — концерт, 18.30 Залюблені й гурні — в Шекспірових комедіях, авд. з староангл. музикою, 20.00 Моцарт-Штравс-Вагнер, **Ляйпціг** (382,2) 9.15 Концерт, 14.00 Похвала добрих річей — різдв. пісня, 17.30 Трансм. з Нюйорку, — різдв. концерт, 20.15 Музика в німецькім, 23.00 „Нірберські співці" оп. Вагнера (II. дія), **Мінхен** (405,4) 10.00 Слово-муз. авд., 16.00 Свят. Вечір — вертеп, 18.05 „Нірберські співці" оп. Р. Вагнера, **Будапешт** (549,5) 12.40 Концерт, 15.00 „Івась і Гануся" оп. Гумпердінка, „Віщунка ляльок" Баєра, 18.20 Циг. музика. 15.50 Камер. музика, **Міляно** (221,1) 17.15 Легка музика, **Рим** (420,8) 17.15 Концерт квінтету, 20.25 „Кавалярія" оп. Кушини.

Львівське радіо.

Вівторок, 24. грудня 1935.

6.30 Ранішня авдиція, 7.55 Трохи інформацій, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий деннин, 12.15 На перешкаджати не чуте — гутірка для дітей, 12.30 Музика з гр. пл. 13.25 Свят. Вечір — гутірка, 13.30 Легка музика з гр. пл., 15.00 Концерт, 16.00 Авд. для шк. молоді, 16.15 Вся Польща співає, 16.40 Пасторалки на орг., сольо виконує Фел. Нововейський, 17.10 Свят Вечір на Совінці, 17.15 Для дітей: Найгарніший вечір, 17.45 Коляди познанських композиторів, 18.15 Свят Вечір легіоніста Петрала, 18.45 Сільва рерум, 18.50 „Свят Вечір" Чарльза Дікенса, 19.40 Концерт орх., 20.25 Форт. ресіталь, 21.00 „Підімо до Вефлеєму" — коляди в вик. Л. Щепанської та Ос. Корольковича, хори, 21.40 Для закордону, 22.15 При праці на Святий Вечір, 22.30 Свята у музикальній родині, 23.00 Коляди та пісні европейських народів, 24.00 Пасторалка з каплиці Остробрамської у Вильні.

Середа, 25 грудня 1935.

7.00—9.50 Ранішня авд., коляди, 10.00 Богослуження; із фаєтом павзаводи — з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Тисяча тактів музики, 13.00 „Свят-Вечір воєводи" на осн. П. Хойновського, 13.35 Концерт бажань, 15.00 На селі за сто літ — весела авд., 16.00 Година бажань для дітей, 17.00 Танкова музика, 18.00 Для дітей: „Історія першої ялинки", 18.30 Коляди з усього світа, 20.00 Родинна вицька авд., 20.30 Спів. ресіталь Ади Сарі в супр. форт., 21.00 Творчість Фр. Шопена — музика, 21.35 „Зорі над Сагарою" фейл. ілюстр. гр. пл., 21.50 Танк. музика в вик. орх., 22.00 Танц. музика з гр. пл.

Радіокутик.

ВУГІЛЬНИЙ МІКРОФОН.

У 1910 р. бельгійський король Альберт І. постановив навязати радієвий контакт між Бельгією і Конгом. Ці проби зродили в 1913 р. новий винахід італійського інжінера Марці, а саме — вугільний мікрофон. Після цього винаходу бельгійська технічна комісія розпочала дальші заходи, а саме — надавати сигнали часу з вежі Айфля в Парижі, а потім досить рідкі звиції з грамофонових кружків.

АДА САРІ ПЕРЕД МІКРОФОНОМ.

Світової слави співачку Ада Сарі запросили перед мікрофон „Польського Радія" на 25. грудня в год. 20.30

ЗБІЛЬШЕННЯ СТУДІЇ „ПОЛЬСЬКОГО РАДІЯ" У ВАРШАВІ.

Радіослухачі напевно звернули вже увагу на те, що в грудні ц. р. поправилась надача варшавських орхестрових та фортепіянових звиций. Досі хиби виступали переважно при надачі творів на більшу орхестру при кожному голоснішому „форте", при чому звуки мов перемішувалися. Всі заходи для поправи бреніння, які полягали головно на зміні розміщення поодиноких інструментів і цілих груп, не давали кращих наслідків.

З огляду на це, диригенти „Польського Радія" оминали в своїх програмах творів складніших, тобто з музики вчорашньої та сьогоднішньої доби, починаючи від Вагнера і Брамса. З огляду на трансмісії з Варшавської Фільгармонії, що досі відбувалися кожного тижня, цієї недостачі занадто слухачі не відчували.

Цей сезон приніс симфонічні концерти із студії і тому справа поправи акустичних умовин стала проблемою, що вимагає негайної полагоди, хочаб так, щоб перенести концерти до іншої салі, перед тим очевидно випробованої.

Остаточним речинцем був день 3. грудня ц. р., тобто день европейського концерту з Варшави. Досліди і проби ведені з почину музичного директора „Польського Радія" усунули майже всі завіси заслони і інші предмети, що гальмують звук, завдяки чому велику студію „Польського Радія" збільшили приблизно на 30 куб. метрів. Таким чином всі побоювання, що брак завіс причиниться до деформації та гостроти, були даремні.

Друга іновація полягає в тому, що в ріжних пунктах розміщено кілька мікрофонів. Ці зміни, крім осягнення повноти бреніння, причинилися до того, що збільшилася натуральність барви поодиноких інструментів і пластика бреніння, внаслідок чого повстав так зв. „раумтон", який можна отримати тільки завдяки простору, а врешті почав гарно бреніти фортепіян, який досі ніколи не давав свого натурального тону, хоча був щойно в минулому році призбаний.

Таким чином день 3. грудня ц. р. був „переломовим" для орхестрових та фортепіянових звиций.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.29—5.31.

Нім. марка 1·25—1·35, фр. франки 34·90—35·10, шв. франки 171·70—172·20, фунти стерлінги 26·10—26·20, австр. шілінги 98·90—100, чеські кор. 19.50—20.50, рум. леї 26.50—28.00, італ. ліри 33.00—35.00.

Золото: Долари 8.98—9.01, Рублі 4.70—4.85, Фр. франки 34.30—35·00, Корони 36·20—37·08, Дукати 82.70—83.20; 1 грам золота 5.9244.

Срібло: Корони 0.35, Рублі 1.60, Фльорени 0.85; 1 гр. срібла 7—8 сот.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 23-го грудня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльокового без опакування	2·70 зол.	
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.74·50	„
1 кг. масла дес. експорт. враз в експортовим опакуванням дає зачет по	2·80	„
1 л. молока	0·16	„
1 л. сметани	0·75	„
1 в. яєць	5·20—5·25	„

Тенденція на масло знижкова, на яйця сильна, на молоко вдержана, на сметану слаба.

Маслосоюз повідомляє, що від 23. XII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці льоко подвіря птахо-масарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Цьогорічні курочки І. кл.	0·95 зол.	
Однорічні, товсті кури І. кл.	0.90	„
Цьогорічні когути І кл. до 1·30 кг.	0·85	„
Товсті качки І. кл.	0.95	„
Товсті індики І. кл.	1.—	„
Товсті пантарки	1.00	„

Кури, качки, індики, пантарки приймає в кожній кількости.

Птицю не годовану приймає по дешевшій ціні.

Купує вівсяну питльовану муку, гречану муку, просо, ячмінь та овес.

Приймає нових доставців.

Подяка.

Прибиті тягарем безмежного болю по втраті Найдорожчого нашого Мужа, Батька і Дідуня бл. п. **Корнила Куйика**, дякуємо цією дорогою всім тим Організаціям, Товариствам та поодиноким Громадянам, що помогли нам, в нашій свідомости, цей великий тягар скорби й болю двигати.

Дякуємо всім, що потрудилися до нас з виявами співчуття а зокрема Вп. П. Директорові Шахові Степанові і Впр. о. Голинському Петрові як відпоручникам Учительського Збору української державної гімназії в Перемишлі, Гімназійному Хорові та його диригентові п. проф. Волянському, Українському Спортовому Клюбові „Сян", Окружному Відділові Лікарського Т-ва в Перемишлі, Тов. „Рідна Школа", Союз Українок, Марійському Тов. Вп. П. Д-р Загайкевичові, Вп. П. Старості Ремішевському, що через свого відпоручника зложив нам кондоленції. Дякуємо лікарям Вп. П. Струхові, Арматисові, Дзеровичеві і Вільчерові, що помагали нам з великою посвятою видирати з кігтів смерти Найдорожчого нашого Батька, Мужа і Дідуня. Дякуємо Вп. П. Д-р Козакові Модестові, що помагав і виручив нас у багатьох важних справах звязаних з похоронами.

З глибини душі й серця дякуємо Всесвітлішому Духовенству за участь у похоронних обрядах і проводи Тлінних Останків на місце вічного спочинку. Нехай нашу особливішу подяку зволять ласкаво приняти Високопреподобні отці о. кан. Грипик, о. декан Войтович, о. проф. Голинський, о. проф. Мягкий, о. д-р Граб.

Перед усіми Громадянами, що своєю участю в похоронах виявили пошану для памяті нашого Найдорожчого Мужа, Батька і Дідуня клонимо наші голови в почутті взаємної пошани й вдячности.

Жінка, діти і внуки.